

Силабус курсу
«ІСТОРІЯ ВИКОНАВСЬКОГО МИСТЕЦТВА (за видами)»

Освітній ступінь “Бакалавр”
Спеціальність 025 “Музичне мистецтво”
Освітньо-професійна програма
“Інструментальне виконавство (за видами)”
Роки навчання: I, II
Семестри: I, II, III
Кількість кредитів: 8
Мова викладання: українська

Керівник курсу ОК 19 «Історія виконавського мистецтва (за видами)»

Рябов Ігор Сергійович

Піаніст, Доцент, кандидат мистецтвознавства, Лауреат
Міжнародних конкурсів, викладач кафедри
«Інструментальне виконавство (за видами)»

Контактна інформація: riabovcontact@gmail.com

Прореквізити та постреквізити дисципліни

• **Прореквізити дисципліни:**

Середня спеціалізована музична освіта або диплом молодшого спеціаліста.

Обов'язкове попереднє вивчення в обсязі 8 класів ДМШ предметів

сольфеджіо, музичної літератури та фортепіано.

- **Постреквізити дисципліни:** ОК 14 Ансамбль, ОК 18 Фах, ОК 25 Концертмейстерський клас, ОК 26 Камерний ансамбль, ОК 28 Оркестровий клас.

Призначення дисципліни

Навчальна дисципліна «Історія виконавського мистецтва (за видами)» належить до циклу дисциплін спеціальної підготовки. Її призначення – надання студентам системних знань у галузі історико-філософських, соціокультурних, жанрово-стильових, компаративних, біографічних, художньо-естетичних процесів, що відбувалися з виконавським мистецтвом починаючи з витоків до сьогодення. Здобуття фіксованих, практичних та теоретичних відомостей з історії виконавства, та отримання сталих слухових орієнтирів, що ілюструють високий рівень

виконавського мистецтва. Формування чітких меж епох, стилів, жанрових особливостей розвитку виконавства. Вивчення та засвоєння основних технологічних та художньо-інтерпретаторських прийомів музичного мистецтва.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни «Історія виконавського мистецтва (за видами)» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: ЗК 2, 3, 5, 8; СК 4, 5, 9, 12.

- **ЗК2** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- **ЗК3** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

- **ЗК5** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- **ЗК8** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- **СК4** Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

- **СК5** Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

- **СК9** Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

- **СК12** Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

Метою навчальної дисципліни «Історія виконавського мистецтва (за видами)» є:

- систематизація історичних, теоретичних та практично-виконавських знань та процесів, що відбувались впродовж існування виконавського мистецтва;

- виховання високопрофесійного спеціаліста в галузі музичного мистецтва;

- комплексна підготовка з урахуванням конкурентоспроможності оточення та застосування отриманих компетенцій.

Зміст і структура курсу

ТЕМА	Кількість годин					
	Денна форма			Заочна форма		
	разом	аудиторні	самостійні	разом	аудиторні	самостійні
I рік навчання						
МОДУЛЬ 1.						
Змістовий модуль 1. Вступ. Розвиток музичного виконавства у прадавніх епохах. Основи і традиції інструментального виконавства епохи еллінізму, середньовіччя, відродження та бароко.						
Тема 1. Історія виникнення засобів виконавської виразності.	10	4	6	40	5	35
Тема 2. Й. С. Бах. Вершина музичного бароко.	10	4	6			
Тема 3. Д. Скарлаті. Віртуозний стиль бароко.	5	2	3			
Тема 4. Особливості французької музики епохи рококо.	5	2	3			
Тема 5. А. Вівальді. Розквіт «концертного» мистецтва.	5	2	3			
Тема 6. Г. Ф. Гендель та англійська музична традиція.	5	2	3			
Змістовний модуль 2. Віденська класична школа. Представники та жанри, які отримали своє становлення у цей час.						
Тема 7. Й. Гайдн – формування класичного стилю в музичній культурі.	10	4	6	40	5	35
Тема 8. В. А. Моцарт. Інтерпретаційні особливості виконання творів.	10	4	6			
Тема 9. Л. В. Бетховен – новітні риси та стилістика. Вплив стилю Л. В. Бетховена на подальший розвиток виконавського мистецтва.	10	4	6			
Тема 10. Українська музика доби класицизму.	10	4	6			
Разом:	80	32	48	80	1	70
МОДУЛЬ 2.						

Змістовий модуль 1: Салонно-віртуозна стилістика. Початок романтизму та його риси у виконавському мистецтві. Зародження жанру концертного етюд.						
Тема 11. Ф. Шуберт — вокальна природа інструментальної творчості.	5	2	3	40	5	35
Тема 12. Ф. Мендельсон — видатний представник блискучого стилю у виконавстві.	5	2	3			
Тема 13. Н. Паганіні – містичність та демонізм виконавської епохи романтизму.	5	2	3			
Тема 14. Ф. Шопен. Творчість та життєвий шлях.	10	4	6			
Тема 15. Піанізм Ф. Ліста — віртуоз, виконавець та композитор.	10	4	6			
Тема 16. Р. Шуман, фортепіанна творчість та музикознавчі і методичні праці.	10	4	6			
Тема 17. Й. Брамс — фортепіанна творчість, поліфонічне та симфонічне мислення митця.	5	2	3			
Тема 18. Е. Гріг — скандинавські витоки творчості композитора.	5	2	3			
Змістовний модуль 2. Особливості пізнього романтизму в українській музичній культурі.						
Тема 19. М. Лисенко – рушійна сила національного мистецтва.	5	2	3	40	5	35
Тема 20. В. Барвінський – «композитор без нот»	5	2	3			
Тема 21. В. Косенко – уособлення українського мелосу в інструментальній музиці.	5	2	3			
Тема 22. С. Борткевич – трагедія композитора-романтика у епоху модернізму.	5	2	3			
Тема 23. Л. Ревуцький – життя та творчість в умовах УРСР.	5	2	3			
Разом:	80	32	48			
II рік навчання						
МОДУЛЬ 3.						

Змістовний модуль 1. Перехід від музики романтиків до музики ХХ століття.						
Тема 24. К. Дебюссі — стильові риси музичного імпресіонізму. Творчість та жанрові напрямки.	10	4	6	27	3	24
Тема 25. М. Равель. — «класичний» імпресіоніст.	10	4	6			
Тема 26. Е. Саті та композитори «французької шістки».	10	4	6			
Тема 27. Г. Малер – витоки симфонізму ХХ ст.	5	2	3			
Тема 28. А. Шенберг – від романтизму до додекафонії.	5	2	3			
Змістовний модуль 2. Новітня парадигма мислення у епоху модернізму.						
Тема 29. Нововіденська школа: А. Веберн, А. Берг.	5	2	3	26	2	24
Тема 30. П. Гіндеміт – неокласицизм як основа творчості.	5	2	3			
Тема 31. Б. Лятошинський - велична особистість Української музики.	10	4	6			
Змістовний модуль 3. Новітні композиторські техніки в Україні та стилі у музичному мистецтві. Інтеграція жанрів та стилістики. Основні тенденції у кінці ХХ початку ХХІ ст.						
Тема 32. Є. Станкович - новітні риси інструментального мистецтва.	5	2	3	27	3	24
Тема 33. М. Скорик – символіка творчості митця.	5	2	3			
Тема 34. В. Сильвестров – звучання і тиша.	10	4	6			
Разом:	80	32	48	80	8	72
	денне			заочне		
Загальний обсяг годин:	240	96	144	240	28	212

Політика навчальної дисципліни

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: іспит (залік), виконання сольної програми у формі концертного виступу. Формами контролю знань студентів є поточний; підсумковий модульний; семестровий підсумковий (залік/екзамен).

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FX, F).

Поточний контроль – перевірка розуміння та засвоєння програмного матеріалу по частинах, умінь та навичок самостійно опрацьовувати літературу, здатності осмислити зміст теми, розділу чи окремого питання, здатності усно чи письмово представити матеріал на потрібному рівні, показувати виконавські вміння для творчих дисциплін.

Політика оцінювання: Поточний контроль передбачає оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) та набутих практичних навичок під час виконання завдань.

Правила оцінювання:

Максимальна кількість балів з дисципліни «Історія виконавського мистецтва (за видами)» за семестр – 100 балів.

Поточний контроль проводиться впродовж кожного семестру й оцінюється від 1 до 5 балів¹.

Максимальний бал поточного контролю становить 65 балів².

Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період навчання. Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів здійснюється через проведення усного чи письмового тестування студентів.

Семестрова оцінка виставляється за умови виконання студентом усіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни та визначається як сума балів, отриманих при здійсненні поточного і підсумкового контролю.

¹ Дивитись таблицю «Критерії оцінювання для поточного контролю за п'ятибальною системою». Робоча програма ОК 19 «Історія виконавського мистецтва (за видами)».

² Дивитись таблиці «Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти посеместрово» ОК 19 «Історія виконавського мистецтва (за видами)».

Студент, який набрав кількість балів, що прирівнюється до оцінки «високий рівень» (відмінно) може бути звільнений від складання диференційованого заліку.

Підсумковий модульний контроль оцінюється від 1 до 35 балів³:

Політика перескладання. Перескладання змістовного модуля здійснюється за бажанням студента один раз за курс вивчення дисципліни з дозволу керівника курсу та дозволу навчальної частини за наявності поважних причин.

Оцінюється як підсумковий контроль. Загальний підсумок за семестр при перескладанні визначається шляхом додавання балів за поточний контроль та балів за перескладання.

Політика відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За особливу творчу активність нараховуються додаткові бали. За прогул або невідповідні домашні завдання кількість балів знижується⁴.

Рекомендована література

1. Белікова В. Дмитро Степанович Бортнянський (1751–1825) / В. Белікова // Історія української музики: творча діяльність видатних музикантів України кінця XVIII – другої половини XIX століть. – Кривий Ріг, 2008. – С. 15–17.
2. Вахраньов Ю. Фортепіанні етюди В. Косенка. Київ : Муз. Україна, 1970. 59 с.
3. Волосатих О. Ю. Віктор Косенко: музика для театру. Нездійснені оперні задуми. Часопис Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2014. № 1 (22). С. 34–39.
4. Гришко-Ратьковська Л. О. В. С. Косенко – професор Київської державної консерваторії імені П. І. Чайковського. Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2010. Вип. 87. С. 236–248.

³ Дивитись таблиці «Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти по-семестрово» робочої програми ОК 19 «Історія виконавського мистецтва (за видами)».

⁴ Дивитись таблицю «Підсумковий модульний контроль від 1 до 35 балів». Робоча програма ОК 19 «Історія виконавського мистецтва (за видами)».

5. Гуральник Н.П. Українська фортепіанна школа ХХ століття в контексті розвитку музичної педагогіки : історико-методологічні та теоретико-технологічні аспекти : монографія / Наталія павлівна Гуральник. – К. : НПУ,
6. Данілішина М. Ф. Фортепіанна творчість українських композиторів – класиків та сучасних композиторів як засіб формування національно визначеного типу особистості майбутнього вчителя музики. Педагогічний дискурс. 2013. Вип. 14. С. 145–150.
7. Дедусенко Ж. В. Виконавська піаністична школа як рід культурної традиції : автореф. Дис. ... Канд. Мист. : спец. 17.00.01 – Теорія та історія культури / Жанна Вікторівна Дедусенко. – К., 2002. – 20 с.
8. Єфименко А. Вольфганг Амадей Моцарт та Дмитро Бортнянський: художньо – філософські та стильові паралелі / А.Єфименко // Записки Наукового товариства імені Тараса Шевченка. Том ССXLVII. Праці музикознавчої комісії. – Львів, 2004. – С. 185–198.
9. Кабалевський Д. Як розповідати дітям про музику / Д. Кабалевський. – К. : Музична Україна, 1982. – 320 с.
10. Кашкадамова Н. Б. Діяльність братів Рубінштейнів // Історія фортеп'янного мистецтва ХІХ сторіччя. Тернопіль: Астон, 2006. С. 509–526.
11. Кашкадамова Н. Б. Історія фортеп'янного мистецтва. ХІХ сторіччя: підручник / Наталія Кашкадамова. - Тернопіль: Астон, 2006. - 608 с.
12. Кашкадамова Н. Львівська фортеп'янна школа: Традиції та розвиток /Н. Кашкадамова, Л. Садова // Musica humana : зб. Статей: Наукові збірки ЛДМА ім. М.Лисенка. – Вип. 8. – Львів, 2003. – С.169-187.
13. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах : Навч. Посібник / Н.Кашкадамова. – Тернопіль : СМП «Астон», 1998. – 300 с.

- 14.Кашкадамова Н.Б. До питання про риси школи у фортепіанній культурі Львова / Н. Б. Кашкадамова // Матеріали 1-ї конференції асоціації піаністів-педагогів України : Фортепіанна культура України: історія і сучасність. 13-16 грудня 1992 р. – Київ-Харків, 1993. – С. 60-69.
- 15.Київська фортепіанна школа. Імена та часи. Колективна монографія; [Автор проекту Т. О. Рощина, автори-упоряд. Т. О. Рощина та О. В. Ринденко, ред. О. В. Сахарова, О. Є. Степанюк]. - Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2013. - 632с.
- 16.Кияновська Л. До вершин досконалості : Мирославу Скорику – 70. Музика. 2008. № 4. С. 8–9.
- 17.Кияновська Л. О. Мирослав Скорик: людина і митець. Львів : Незалеж. Культурол. Журн. «І», 2008. 592 с.
- 18.Кияновська Л. О. Мирослав Скорик: творчий портрет композитора в дзеркалі епохи. Львів : Сполом, 1998. 216 с.
- 19.Кияновська Л. Сильова еволюція галицької музичної культури ХІХ–ХХ ст. Тернопіль : Астон, 2000. 339 с.
- 20.Клин В. Фортепіанна спадщина / В. Клин // Музика. – 1975. – № 1. – С. 7–8.
- 21.Ковалів І. Василь Барвінський: нарис життя і творчості. Торонто: Муз. Ін-т ім. М. Лисенка, 1964.
- 22.Ковалів К., Ескізи про Д. Скарлатті, "СМ", 1935, № 10;
- 23.Коваль Г. О. Ліст і Данте: до проблеми синтезу мистецтв : автореферат дис. ... Канд. Мистецтвознавства: спец. 17.00.03 – «Музичне мистецтво» / Ганна Олександрівна Коваль. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1998. – 20 с.
- 24.Колісник О. Мовно-сильова самобутність камерно-інструментальної музики Є. Станковича : дис. ... канд. Мистецтвознавства. Львів, 2017. 245 с.
- 25.Коренюк О. Педагогічні принципи М.В. Лисенка / О. Коренюк // Українське музикознавство. — К. : Музична Україна, 1969. — Вип. 4. — С. 111–121.

26. Корній Л. Історія української музики. / Л. Корній. – К., Харків; Нью-Йорк : М. П. Коць, 1998. – С. 296.
27. Королюк Н. Дмитро Степанович Бортнянський (1751–1825) / Н. Королюк // Маленькі історії про українських композиторів XVIII–XX ст. – К., 1998. – С. 54–72.
28. Кузик В. Лев Миколайович Ревуцький. Ніжин : Видавець ПП Лисенко ММ, 2011. 83 с.; іл.
29. Кузик В. Логіка «мудрої музики» Левка Ревуцького // Українське мистецтвознавство. Вип. 15. Київ, 2015. С. 8–21.
30. Лисенко М.В. Листи / Микола Лисенко. — К. 1964. — 680 с.
31. Лисенко М.В. У спогадах сучасників / М. Лисенко [упор. О. Лисенко; ред. Та коментарі Р. Пилипчука]. — К., 1968. — 620 с.
32. Лошков Ю. І. Еволюція професійного музичного мистецтва / Ю. І. Лошков // Культура України : зб. Наук. Пр. – Х. : ХДАК, 2008. – Вип. 25. – С. 166-177.
33. Луніна А. Камерна творчість Євгена Станковича. Стилєві моделі та «сюжетні» концепції // Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки: Мистецькі обрії '2012 / ІПСМ НАМ України. — К., 2012. — Вип. 4 (14–15). — С. 154–159.
34. Луніна А. Камерний формат творчості Євгена Станковича: На перехресті «картинно-пейзажної візуальності», «кінозображальності» й «нової простоти» / А. Луніна // Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки. - 2013. - Вип. 5. - С. 141-147. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmpmn_2013_5_25
35. Мартинова, Н. І. Тенденції урбанізму в фортепіанній музиці Еріка Саті та представників «французької шістки» / Н. І. Мартинова // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Сер. Мистецтвознавство / редкол.: М. Станкевич, О. Голубець, Н. Урсу [та ін.]. – Тернопіль, 2011. – Вип. 2. – С. 131-137.

- 36.Марценківська О. Учитель та учень (Р.М.Глієр та Б.М. Лятошинський) / Олена Марценківська // Київське музикознавство: культурологія та мистецтвознавство: збірка статей. – К., 2013. – Вип. 47. – С. 263–278.
- 37.Мирослав Скорик : зб. Наук. Пр., присвяч. 60-річчю від дня народж. М. М. Скорика : Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. Чайковського. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2000. Вип. 10. 147 с.
- 38.Молчанова Т. Модифікація фортепіанної фактури клавирів як важлива виконавська складова: редукція – ампліфікація – музичні патерни – імітації . Вісник Прикарпатського університету: Мистецтвознавство. Ред. Рада: В. Грещук [та ін.]. Івано-Франківськ, 2017. Вип. 36. С. 78–83.
- 39.Муляр П. Стиль твору і виконавської інтерпретації в аспекті класичного та аklasичного у фортепіанному мистецтві : автореф. Дис. ... Канд. Мистецтв. / Муляр Павло Михайлович / Одеська державна музична академія ім. А. В. Нежданової. – Одеса, 2009. – 17 с.
- 40.Муха А. Композитори України та української діаспори / А. Муха. – Київ, 2004.
- 41.Назар-Шевчук Л. Твори Василя Барвінського у світовому музичному виконавстві. Виконавсько-педагогічні принципи Василя Барвінського та його послідовників як складова частина Львівської піаністичної школи. Матеріали наук.-практ. Конф. (Львів, 5 квітня 2006 р.). Львів, 2006. С. 62–77.
- 42.Новосядла І.С.Дитячі фортепіанні конкурси й фестивалі в Україні: пріоритети, тенденції розвитку
- 43.Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навчальний посібник. - К.: кнукім, 2006. - 188 с.
- 44.Павлишин С. Валентин Сильвестров: творчі портрети українських композиторів / С. Павлишин. – К. : Муз. Україна, 1989. – 87 с.
- 45.Павлишин С. Василь Барвінський. К.: Муз. Україна, 1990.

46. Ростовський О. Я. ^{[1][2]}_{SEP} Теорія і методика музичної освіти: Навч.-метод, посібник. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2011. — 640 с.
47. Рябов І. Відчуття ритму як засіб виконавської виразності / І. Рябов // Загальне та спеціалізоване фортепіано: досягнення та перспективи: зб. наук.-метод праць викладачів. – Вип. 1. – Ред.-упоряд. Т. Омельченко. – Київ, НМАУ, 2018. – С. 60-66.
48. Рябов І. Виконавський тезаурус піаніста: метод аналізу / І. Рябов // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : науковий журнал. – К. : Міленіум, 2016. – №3. – С. 89–93.
49. Рябов І. Диференціації виконавців-піаністів (аналіз деяких концепцій ХХ ст.) / І. Рябов // Часопис Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського : науковий журнал. – 2014. – №3 (24). – С. 68–76.
50. Рябов І. Особливості сонатних циклів середнього періоду творчості Л. ван Бетховена / І. Рябов // Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / за заг. ред. В. В. Бурназової. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2021. № 2. – С.49-56.
51. Рябов І. Постмодернізм та фортепіанне виконавство: гра, симуляція та полістилістика / І. Рябов // The world of science and innovation. Proceedings of the 9th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2021. P. 611-622. URL: <https://sci-conf.com.ua/ix-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-the-world-of-science-and-innovation-7-9-aprelya-2021-goda-london-velikobritaniya-arhiv/>
52. Рябов І. Репертуарний план у класі фортепіано як основа розвитку виконавської майстерності піаніста / І. Рябов // Музичне мистецтво ХХІ століття – історія, теорія, практика: збірник наукових праць інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [загальна редакція та упорядкування А. Душного]. –

Дрогобич – Кельце – Каунас – Алмати – Банська Бистриця: Посвіт, 2021. Вип. 7. – С. 51-57

- 53.Рябов І. Репертуарний план у класі фортепіано як основа розвитку виконавської майстерності музиканта: Методичні рекомендації для викладачів та студентів музичних ВНЗ, коледжів, ліцеїв та шкіл естетичного виховання / упор. І. С. Рябов. – Київ: НМАУ, 2022. – 26 с.
- 54.Рябов І. Синтез романтичних, барокових та національних рис у циклі «11 етюдів у формі старовинних танців» В. Косенка / І. Рябов // Віктор Косенко, його доба і культура ХХІ століття: науковий збірник матеріалів І Науково-практичної конференції, присвяченої 80-річчю створення Музею-квартири В. С. Косенка. – К., 2020. – С. 66-72
- 55.Рябуха Н. О. Звукообраз фортепіано у камерно-інструментальній творчості В. Сильвестрова / Н. О. Рябуха // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. - 2012. - № 3. - С. 129-133. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2012_3_34.
- 56.Олійник. С. В. П'ять прелюдій для фортепіано Б. Лятошинського: образно-тематична концепція циклу. - Сучасна музика в сучасному світі: Збірник наукових. 2012
- 57.Савицький Р. Хронологія фортепіанного концерту f-moll Василя Барвінського (реконструкція історичної долі). Барвінський В. Концерт для фортепіано з оркестром (клавір). Ред.-упор. М. Крушельницька. Львів: Сполом, 2007. С. 4.
- 58.Самохвалов В. До питання про прояв барвисто-колористичного чинника в гармонії Б. Лятошинського. Борис Миколайович Лятошинський : зб. Ст. / упоряд. М. Д. Копіца. Київ, 1987. С. 143–160.
- 59.Сбитнева Л. М. Музично-естетичне виховання дітей і молоді в Україні: проблеми й пер-спективи [Текст] / Л. М. Сбитнева // Вісник ЛНУ

60. Сильвестров В. Дочекатися музики. Лекції – бесіди / В. Сильвестров; за мат-лами зустріч., орг. С. Пілютиковим. – К. : Дух і Літера, 2011. – 376 с.
61. Сирятська Т. В. Виконавська діяльність К. Сен-Санса та її вплив на піаністичні традиції ХХ століття / Т. В. Сирятська // Проблеми сучасності : мистецтво, культура, педагогіка : зб. Наук. Пр. / Луганський державний інститут культури і мистецтв. — Луганськ, 2011. — Вип. 16. — С. 212—219.
62. Снегірьов, О. М. "Піаністи України ХХ ст." Київ: Київське державне вище музичне училище ім. РМ Глієра (1999).
63. Сюта, Б. (2002). Українська музика молодшої генерації композиторів. *Musica Ukrainica*, 20. Взято з http://www.musicaukrainica.odessa.ua/_a-syuta-Youngukrcomp.html
64. Фрайт О. М. Лисенко на порозі нової доби та його рецепції у наступних поколіннях українських композиторів / О. Фрайт // Українське музикознавство. — К. : НМАУ ім. П. Чайковського, 2003. — Вип. 32. — С. 236–247.
65. Фридерик Шопен: збірка статей / ред.-упорядник Я. Якуб'як. Львів: Сполом, 2000. 256 с.
66. Черкасов В. Розвиток музичної освіти у період Середньовіччя та Відродження / В. Черкасов // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Педагогічні науки. - 2014. - Вип. 125. - С. 13-17.
67. Шадріна-Личак О. Італійський та французький типи клавесинів у зв'язку національними клавесинними школами / О. Шадріна-Личак // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського: Старовинна музика сучасний погляд. Кн.2. – Вип. 41 – К 2006 – С. 55-61.
68. Шаров І. Бортнянський Дмитро Степанович (1751–1825) – композитор і диригент / І. Шаров. // 100 видатних імен України. – Київ, 1999. – С. 51–55.
69. Яцків О. Черні: знаний і невідомий / О. Яцків // Музика. – 1991. – No 4. – С. 25.

70. Chylińska T. Karol Szymanowski i jego epoka : T. 1–3. T. 2. Kraków : Musica Iagellonica, 2008. 553 s.
71. Chylińska T. Karol Szymanowski i Tadeusz Miciński // Studia o Tadeuszu Micińskim / Red. M. Podrazy-Kwiatkowskiej. Kraków : Wydawnictwo Literackie, 1979. S. 325–340.
72. Dorofeeva, Veronika. "Формування сучасного музичного стильового простору на прикладі творчості Українських композиторів." Музичне мистецтво і культура 23 (2016): 260-268.

Інформаційні ресурси

www.nbuv.gov.ua – веб-сайт Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського (м. Київ)

www.4uth.gov.ua – веб-сайт Державної бібліотеки України для юнацтва

www.chl.kiev.ua – веб-сайт Національної бібліотеки України для дітей

<http://old.dnpb.gov.ua> – веб-сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

<http://ukrnotes.in.ua/poshuk.php> - ноти та біографії українських композиторів

- <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>

- [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/NZTNPUm_2011_2_23.pdf)

[bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/NZTNPUm_2011_2_23.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/NZTNPUm_2011_2_23.pdf)

[http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:hEZmjsFO0jsJ:www.irbis-](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:hEZmjsFO0jsJ:www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/)

[nbuv.gov.ua/cgi-](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:hEZmjsFO0jsJ:www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/)
[bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:hEZmjsFO0jsJ:www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/)

[NZTNPUm_2011_2_23.pdf+&cd=2&hl=uk&ct=clnk&gl=ua&client=safarihttps://allref.com.ua/uk/skachaty/Fortepianna_tvorchist- M%7C Ravelya](https://allref.com.ua/uk/skachaty/Fortepianna_tvorchist-M%7C-Ravelya)